

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Georgii Calixti S. Theol. D. ... De Praecipuis Christianae Religionis Capitibus Disputationes XV.

Calixt, Georg

Helmeftadii, 1658

VD17 VD17 3:303575N

Disputatio XIII. De romano pontifice

[urn:nbn:de:bsz:31-128662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-128662)

DISPUTATIO XIII.

DE ROMANO PONTIFICE.

T H E S I S I.

Romani Pontificis ruinofum folium quibuscumque potuit viribus fulciturus Rob. Bellarminus, ut dignus Romanæ sedis Cardinalis esse mereretur, disputationis suæ telam in hunc modum orditur: *Nemini dubium esse potest, quin & potuerit & voluerit Salvator noster Jesus Christus ecclesiam suam eâ ratione & modo gubernare, qui sit omnium optimus & utilissimus.* Deinde. ut quò cupit, perveniat, tres propositiones hasce ponit, & probare conatur. Prima, *ex formis simplicibus præstantissima est Monarchia.* Secunda, *regimen temperatum ex omnibus tribus formis, propter humanæ naturæ corruptionem utilius est, quàm simplex Monarchia.* Tertia, *circumstantiis seclusis Monarchia simplex absolute & simpliciter excellit.* Hisce positis pergit ut ostendat Ecclesiasticum regimen esse Monarchicum, quale antè descripserat, temperatum ex Aristocratia, ut ait, & Democratia: nempe in quo unus summus sit Princeps, qui & omnibus imperet, & nulli subjiciatur; præfides itidem provinciarum vel civitatum veri sint Principes, qui tamen imperio summi principis obediant, & interim provinciam vel civitatem suam, non tamquam alienam sed ut propriam moderentur, h. e. Episcopos Aristocratiam constituere: & demum suum quoque quemdam in eo locum habere Democratiam, cum nemo sit ex omni Christianâ multitudine, qui ad episcopatum vocari non

lib. 1. c. 1.

c. 2.

c. 3.

c. 4.

c. 5.

non

c. 9. non possit, si tamen dignus eo munere judicetur. Efficaciter se concludere existimat: nam si tres sunt, inquit, regiminis formæ, & probatum est ecclesiæ gubernationem nec Aristocraticam esse debere, nec Democraticam, quid aliud superest, quàm ut sit Monarchica? Deinde si Monarchia est optimum & præstantissimum regimen, & certum est ecclesiam Dei à sapientissimo Principe Christo institutam optimè gubernari; quis insciari potest ejus regimen debere esse Monarchicum?

II. Verùm meminisse debuit Bellarminus, si ignorare non potuit: *ὅτι ἅγιός ἐστιν ἄλλα γένος μετὰ πάντα δέξαι.* Ab Aristotele Sophista proclamabitur, qui principium Politicum in Theologiam transfert. Ostendimus superiore disputatione quodnam sit illud, à quo primo incipiat & in quod ultimum resolvatur discursus Theologicus: ineptissimè facit, qui aliunde firmum argumentum peti posse existimat. Confundit enim plusquam toto genere diversa, ea nempe quæ cognoscuntur sub lumine rationis, & quæ cognoscuntur sub lumine revelationis sive fidei. Si illud suffecerit, hoc cui rei fuerit? Et cogitare debuisset, quod in Præfatione scripserat: *Etenim de quâ re agitur, cum de Primatu Pontificis agitur? brevissimè dicam, de summâ rei Christianæ.* Num igitur summa rei Christianæ non super verbo revelato, sed super ambiguo quodam Politico discursu fundatur, & fides nostra nitetur argumentis, quæ diu inter homines agitata apud complures parum visa sunt habere momenti?

III. Nam quod primo loco dicit, *Monarchiam præstantissimam esse*, verum tantùm est, si adjungatur quod tertio loco dixerat, nimirum *circumstantiis seclusis*, nempe si unus homo posset omnibus locis adesse, nec necessariò cogereretur per alios negocia Reipub. procurare; item si

unus

unus ille homo nequam esse non posset, peccare & errare non posset, denique si mori non posset, ne umquam Respublica Principe destitueretur, nec umquam administratio judiciorum & negociorum interrumperetur. Quæ quia soli Deo, nemini autem hominum competunt, Dei quoque monarchia absolute optima est & præstantissima. De hominum dominatu rectè Moses apud Iosephum: *Optimum quidem est optimatum regimen, & in Rep. quæ ita administratur vivere; nec est cur aliam ejus speciem concupiscatis sed præstat ut hac contenti in legum & vestrà ipsorum potestate sitis.* Et si omnia alia, quibus Aristocratia commodis cluet, in quorundam monarchiâ invenire detur, unum tamen, quod ingentium barbarum causa esse solet, præcaveri non potest, scilicet interregnum. Aristoteles in Politicis quænam trium specierum melior sit, determinare non aude: sed cum eas enumerasset, addit: *Cum tres sint reclarum rerumpubl. species, necesse est optimam esse, quæ ab optimis administratur.* 1. 4. Antiq. cap. 8. *Talis autem est, in quâ contingit aut unum aliquem omnium, aut genus totum, aut omnem multitudinem virtute præstantem gubernare eos qui gubernari possunt ad eam vitam quæ sit maximè expetenda.* Neque Bellarmino suam thesin concesserint Romani, Lacedæmonij, Athenienses, Syracusani, Thebani, Carthaginenses; quos omnes administrandæ Reipub. rudes fuisse sine notâ arrogantia vix adfirmabit. Neque verò hodie nisi ægrè ferent, si nimis protervè hac de re disputarit, Germani, Helvetij, Ordines Belgici, Genuenses denique & Veneti, quorum Respub. MC annis antiquior vivo exemplo ob oculos ponit quanti faciendâ Aristocratia: neque enim mixtura ibi est, ut vult ille. Nam Dux qui præter titulum potestatis nihil 3. Polit. in fine. cap. 21 obtinet, monarchiæ aliquam speciem referre non potest.

Kr

Tam

Tam certa & indubitata sunt, super quæ summam rei Christianæ ædificat Bellarminus, licet ingentem saltum faciens ex eo saltu adduxerit, unde nulla huic ædificatio petenda materies.

IV. Sed & secundâ propositione fallit aut fallitur. Nam ut invidiam declinet, laudat Reipub. formam mixtam, & talem nunc in suâ ecclesiâ esse dicit, ubi præter Monarchiam locum habeant Aristocratia & Democratia. At puram & simplicem monarchiam regni Pontificij quis tam cæcus est, qui non videat? Unus habet potestatem definiendi & determinandi, reliquis incommunicabilem; ejusque sententiam examinare aut in dubium vocare non licet, sed ex divino præcepto recipere oportet tamquam divinam: & ab hoc uno cæteri omnes dependent, ut in Concilio generali congregati errare possint, nisi in definiendo sequantur Pontificis instructionem, sicut adversarius docet; & præterea *Summum Pontificem absolutè esse supra Concilia*; Item in Conciliis *ut Principem ecclesiæ summum posse retractare judicium majoris partis sicut Rex potest totum judicium irritare*. Denique *non posse subijcere seipsum sententiæ coactivæ Conciliorum, scilicet quia potestas Papæ super omnes est de jure divino, ut patet. At non potest Papa dispensare in jure divino*. Nempe hoc illud est: *Hujus culpas isthic redarguere præsumit mortalius nullus: quia cunctos ipse judicaturus à nemine est judicandus*. Monarchia hæc est, aut potius improba tyrannis: & desinat Bellarminus delenificis sermonibus fucum facere hominibus, quos specie quadam mixturæ inescat, ne tyrannidem cervicibus suis impositam animadvertant.

V. Verùm faciamus ei hujus rei gratiam, esto regnum Pontificium formæ aut figuræ, cujus velint ipsi; esto

de Concil.

l. 2, c. 11.

c. 17.

l. 1. de Conc.

c. 18.

l. 2. c. 18.

dist. 40. Si

Papa.

esto Monarchia inter formas Rerumpub. optima: ut à Rebuspub. & imperijs ad ecclesiam argumentetur, id verò nec recta ratio nec sacra scriptura admittit. Illa prohibet *μετὰ τῶν ἐκείνων ἐστὶν ἄλλο γένος*. ista clamat: *Regnum Christi non est ex hoc mundo. Reges gentium dominantur: verum non ita erit inter vos.* Et quid commune sit Regno & Ecclesiæ? Diversi fines, diversi sunt modi gubernandi. In regno Magistratui leges rogare vel abrogare licet: num idem in articulis fidei, qui ecclesiæ leges sunt, licet? *Nullum regnum fuit unquam, ut Cicero ait, quod non sit minus jure aliquo, at tamen certis regionibus contineretur.* At Pater Filio *gentes in hereditatem dedit, & in possessionem terminos terræ.* Denique ecclesia corpus mysticum est, cuius unicum caput Christum vitam ei & stabilitatem largiri, ministrosque & præcones dare; & hos pari potestate præditos in externo illo officio & administratione, Aristocratia potius quàm Monarchia aliquam speciem referre, non ex analogiâ imperiorum civilium, sed ex sacris litteris demonstramus. Legant & illi œcumenicum suum primatum & infallibilitatem *de Lege*, ut Augustini verbis utar, *de Prophetis, de Psalmis, de ipso Evangelio, de Apostolicis litteris. Legant & credemus.*

Ioan. 18, 36.

Matt. 20, 25

Orat. agraria.

Psal. 2, 8.

de unit. eccl. c. 6.

VI. Quæ itaque Bellarminus primis octo capitibus latè prosequutus est, alio loco & apud alios disputare potuisset: verum ut se non in illis solis spem ponere ostendat, nono capite præter primariam istam, septem alias rationes adducit, quibus ipsum tamen tantumdem tribuere non credo. Secunda igitur ejus ratio *ab eâ similitudine ducitur, quam habet ecclesia mortalium hominum cum ecclesiâ immortalium angelorum.* Quæ necessitas, ut in omnibus conveniant? *Nec minus certum, inquit, & exploratum*

ratum est, inter Angelos præter summum Regem omnium Deum esse unum qui aliis omnibus præsit. Hoc falsum est. III. Tempore V. Testamenti fuit unus, qui omnibus præerat, in iis quæ ad legem & religionem pertinebant. Ecclesia V. Testamenti adligata fuit populo Judaico, Catholica N. Testamenti in toto terrarum orbe colligitur. Non potest utriusque eadem esse ratio. Facile erat Judæis adire Hierosolymam: imò singuli ter in anno adire ex lege tenebantur. Si figuram urget, dicimus Vetus in Novo habere suum complementum; & Christum ipsum Novi summum Pontificem esse. IV. ratio ab iis similitudinibus petitur quibus in Scripturâ describitur ecclesia. Omnes enim ostendunt, necessariò debere esse unum caput. Comparatur exercitui ordinato, corpori, regno, ovili, domui, navi. At absurdum est & blasphemum præter Christum alium statuere Imperatorem, quo duce cum Satanâ consligamus; aliud caput, præter eum qui Servator est sui corporis, Eph. v, 25. Neque verò quia in Canticis sponsa Christi vocatur, ideo proprium caput habet, secluso Christo: nam similitudines non sunt latiùs extendendæ aut secus adplicandæ, quàm fit in ipsis scripturis: alioquin complura in contextu adduntur & ponuntur, ut oratio sit plenior & ornatior, quæ tamen adplicationem non patiuntur. Si quoque blasphemum est alium nominare regem, quàm eum, quem Deus ipse constituit super Sionem montem sanctitatis suæ, Psal. 111, 6; alium ἀρχιεπίσκοπος præter eum, qui animam suam pro ovibus posuit, & vitam æternam eis donat, Joan. x, 11 & 28; alium Dominum, præter eum, qui ut filius domui suæ præest, Hebr. III, 6. Oeconomi plures sunt, 1 Cor. IV, 1; quum quilibet etiam episcopus œconomus adpelleretur, Tit. 1, 7. De Architalasso
navis

navis idem iudicium. V. *Christus cum in terris degeret ecclesiam visibiliter administrabat, ut summus ejus pastor & rector. E. etiam nunc habere debet &c.* Nulla est ratio consequentiæ, ut nec in ratione VI: *Rectè in singulis ecclesiis singuli constituuntur Episcopi. Igitur æquum est, ut sit etiam unus aliquis, qui toti ecclesiæ præsit.* Nam Christi visibilis in ecclesiâ præsentia fuit extraordinaria, quantum ad ipsam ecclesiæ gubernationem; venerat enim ut mundum suâ morte redimeret. Dein non est eadem unius particularis & universæ catholicæ ecclesiæ ratio. VII. *Non potest ecclesia propagari, nisi sit unus summus præsul, qui doctores in provincias mittat.* Quis Philippo jussit, ut Eunuchus obviam iret, Paulo ut in Macedoniam contenderet, Petro ut ad Cornelium se conferret? Falsum est, quod soli Pontifici potestatem mittendi adscribit. Pantænus à Demetrio Alexandriæ episcopo in Indiam missus fuit, teste Hieronymo: Frumentius ab Athanasio Indorum episcopus constitutus, teste Sozomeno. IIX. *Una fides in ecclesiâ esse non potest, si non sit unus summus Judex, cui omnes acquiescere teneantur.* Sed ad hoc argumentum superiore disputatione respondebamus: neque verò ratio instituti patitur, ut hujusmodi ratiunculis refutandis diu immoremur.

VII. Accedamus nunc cum Bellarmino ad Petrum, quem totius ecclesiæ caput & principem loco Christi ab ipso Christo constitutum probare conatur ex duobus Evangelij locis, in quorum altero promittatur, in altero exhibetur monarchia sive primatus. Primus Matth. XVI. Interrogabat Servator discipulos suos, quisnam esse videretur hominibus. Referunt illi discrepantes sententias. Ab ipsis itaque quærit: *Vos autem, quem me dici-*

Catal. c. 36
l. 2. c. 23.

lib. 1. c. 10.
PRIMA-
TUS PR-
TRI.

tus esse? Simon Petrus pro omnibus unus respondet: *Tu es Christus Filius Dei vivi. Quod eodem modo fecit Joan. vi, 68. Tunc respondens Jesus dixit ei: Beatus es Simon Bariona: quia caro & sanguis non revelavit hoc tibi, sed Pater meus, qui est in cælis. Sed & ego dico tibi, Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam: & portæ inferorum non superabunt eam. Et tibi dabo claves regni cælorum: & quidquid ligaveris &c.* Hic locus prora puppisque est causæ Pontificiæ. Bellarminus tamen eum adcommo-
 dare non potest, nisi injuriam faciat Euangelistæ, hoc est, Spiritui sancto per Euangelistam loquenti. Dicit enim Servatorem Syriacè loquutum dixisse Simoni: *Tu es petra, & super hanc petram &c.* Non verò: *Tu es Petrus, & super &c.* Animadvertit parum præsidij in ijs verbis hoc, quo oportet, sensu acceptis. Quare hario-
 latur quomodo Christus Syriacè protulerit, & quomodo reddere debuisset Euangelista præscribit, contemnens interim auctoritatem vulgatæ versionis. Rationes verò nullius sunt momenti. *Quoniam, inquit, tam πέτρα quam πέτρα significat lapidem* (at illud non nisi lapidem, super quo ecclesia fundata dici non potest: hoc etiam rupem) *visum est interpreti commodius homini nomen masculinum quam fæmininum tribuere.* Nulla inquam ratio; hoc in metaphoris non observatur. Christus alio loco ipse petra dicitur I Cor. x, 4; resurrectio Joan. xi, 25; via, veritas & vita Ioan. xiv, 6. *Deinde ad explicandam metaphoram secundo loco non voluit dicere ὅτι τῆ πέτρα, quod fuisset ambiguum, sed ὅτι τῆ πέτρα, quod nihil aliud quam saxum significat.* Deliramenta loquitur. Illo modo si dixisset, ambiguitatem quæ secundum Pontificiorum expositionem remanet, fustulisset; & commodius ad Petrum locus trahi potu-

potuisset. Nunc verò dixit : *Tu es Petrus* ; neque nos convenit corrigere Matthæum, aut suspicari aliud voluisse Christum, quàm Apostolus expressit ; neque Bellarmino hoc licet sine fraude vulgatæ versionis. Est itaque PETRUS proprium nomen, quod Simoni imposuerat Servator, Marc. III, 16. Luc. VI, 14. Ioan. I, 43. paronymum à petrâ. Basilius : *Χριστὸς γὰρ ὄντως πέτρα ἀσάλευτος. Πέτρα δὲ λέγεται τὸ πέτραι.* Ambrosius : *Sicut à Christo Christianus dicitur, ita & à Petrâ Christo Petrus Apostolus vocatur.* Augustinus : *Ecclesia fundata est super Petram, unde & Petrus nomen accepit. Non enim à Petro Petra : sed Petrus à Petrâ, sicut non Christus à Christiano, sed Christianus à Christo vocatur.* Quod si πέτρα hic non proprium sed adpellativum nomen est, quomodo dicitur Simoni, quòd sit πέτρα, quum nihil hinc exhibeatur, sed tantum promittatur? Non erat itaque petra, sed futurus erat : nam futurum *ædificabo* hoc loco ipsi adversarij urgere solent. Omitto quòd πέτρα non rupem sed lapidem significet, qui sustinendo ædificio ineptus est. Pergit itaque Christus, sive ex ore & sensu Christi Apostolus, & paronomasian absolvens addit : *ὅτι ταύτη τῇ πέτραι.* Nempe ut ambiguitatem tollat, & Petrum à petrâ distinguat, cum vocabulum tum genus immutat, articulisque geminatis peculiarem aliquam petram designat. Hæc quæ petra sit, colligere licet, modò phrasin scripturarum observemus, & quinquam metaphoricâs petra dici soleat, circumspiciamus. II Sam. XXI, 2. *Dominus petra mea & arx mea.* Ies. IIX, 14; Rom. IX, 33; I Pet. II, 8 Christus *petra scandali* adpellatur. I Cor. X, 4. *Petra erat Christus.* De nullo alio dictum invenietur. Ergo hoc etiam in loco petrâ erit, qui petra est in cæteris omnibus. Et si petra super quam ædifica-

serm. de

pœnit.

serm. 84.

tr. 124. in jo.

dificatur domus, idem est quod fundamentum domus, *1 Cor. 3. 17.* quid dubitabimus interpretem habentes Paulum? *Fundamentum aliud nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est Jesus Christus.* Hic igitur est petra & fundamentum ædificij ecclesiæ. *ταύτην τὴν πέτραν* revelarat Petro Pater cœlestis, & ipse jam confitebatur, super quâ se ecclesiam ædificaturum promittit Christus. Ridiculum verò est, quod futurum urget Bellarminus: quasi qui dicit se ædificaturum, neget se ædificasse, vide *1 Cor. xiv, 15*: & certè tunc peculiari modo erat ædificaturus. Item pronomen *HANC* non posse referri ad Christum petram, sed ad Petrum petram: debere enim referri ad aliquid proximum. Falsum, videat *Act. 11, 22 & 23.* Deinde ne referretur ad Petrum, mutatum est nomen & genus; & nomen additum, quo alioquin opus non fuisset, sed dixisset simpliciter: *Tu petra es, super quam &c.* Sive verò per Petram intelligamus ipsum Christum, sive confessionem, fidem & doctrinam, quæ pro objecto habet Christum, res eodem recidit, & utraque expositio cum huic tum alijs scripturæ locis analogæ est.

tom. 3. **II X.** Atque utramque Sanctos Patres amplexos esse constat. *Cyrillus iv Dialog. de Trinit. Petram opinor per agnominationem, aliud nihil quàm inconcussam & firmissimam discipuli fidem vocavit.* *Chrysostomus homiliâ de cruce dominicâ Christum pro petrâ habet; hom. LV in Matthæum fidem atque confessionem; & quidem sermone de Pentecoste, pro communi omnium Apostolorum, non unius Petri confessione accipit; Ibidem quoque hæc verba: Super hanc petram; non dixit super Petrum. Non enim super hominem, sed super fidem ædificavit ecclesiam suam. Quid autem erat fides? Tu es Christus filius Dei vivi.* *Gregorius Nyssenus*
in de-

in delectis testimonijs V. Testamenti: *Petra vitæ Dominus*
 & *Deus noster Jesus Christus dicitur, & petra fidei, tamquam*
fundamentum, ut ipse Dominus ait, ad principem Apostolorum:
Tu es Petrus, & super hanc petram, super confessionem videlicet,
quia dixerat, Tu es Christus Filius Dei viventis. Theodoretus
in Canticum: Petram adpellat fidei pietatem, veritatis pro-
fessionem. Domino enim ex discipulis quærenti &c. In 1 Cor.
cap. III. Hoc fundamentum jecit B. Petrus, vel potius ipse Domi-
nus. Quum enim dixisset Petrus, Tu es Christus Filius Dei
vivi, dixit Dominus: Super hanc petram &c. Theo-
phylactus in hunc locum: Dixit quòd hæc confessio, quam
confessus est, fundamentum erit futurum credentium: extructu-
rus fidei domum, hoc jacturus sit fundamentum. Isidorus Pe-
lusiota lib. I ep. CCXXXV scribit Christum è discipulis suis per-
contatum, Quem me dicunt homines esse, ut hac ratione certam
omnibus confessionem traderet, quam ab eo inspiratus Petrus,
tamquam basin ac fundamentum jecit, super quod Dominus ec-
clesiam suam extruxit. Eusebius Emiffenus hom. in nata-
lem S. Petri: Super hanc petram, quam tu modò in fidei funda-
mentum posuisti: super hanc fidem, quam tu modò docuisti, dicens,
Tu es Christus Filius Dei vivi: super hanc petram & super
hanc fidem ædificabo ecclesiam meam. Huic enim sententiæ
Apostolus concordans ait: Fundamentum aliud nemo potest po-
nere &c. Ac si dicat: Non est aliud fundamentum, nisi illa pe-
tra, quam Petrus posuit in fundamentum, quum diceret: Tu es
Christus. Hilarius secundo de Trinitate: Vnum igitur hoc
est immobile fundamentum, una hæc est felix fidei petra, Petri
ore confessa: Tu es Filius Dei vivi. Sexto de Trinitate: Su-
per hanc confessionis petram ecclesiæ ædificatio est. Item:
Hæc fides ecclesiæ fundamentum est: per hanc fidem infirmæ
adversus eam sunt portæ inferorum. De hac itaque eadem
 S s loquitur,

loquitur, cum in Matthæum commentans ait: *O in nuncupatione novi nominis felix ecclesiæ fundamentum: dignaque ædificatione illius petra, quæ infernas leges & tartari portas & omnia mortis claustra dissolueret.* Ambrosius serm. LXXXIV petram hanc & de quâ Paulus 1 Cor. x, 3, pro unâ eademq; accipit. In cap. secundum ad Ephesios: *Super istam petram ædificabo ecclesiam meam, h. e. in hac catholica fidei confessione statuam fideles ad vitam.* Augustinus de verbis Domini serm. XIII: *Tu es ergo Petrus: & super hanc petram quam confessus es, super hanc petram quam cognovisti dicens, Tu es Christus Filius Dei vivi, ædificabo ecclesiam meam: id est, super meipsum Filium Dei vivi ædificabo ecclesiam meam. Super me ædificabo te, non me super te.* Tract. x in Epistolum Ioannis: *Quid est, super hanc petram ædificabo ecclesiam meam? super hanc fidem, super id quod dictum est, Tu es Christus Filius Dei vivi. Super hanc petram, inquit, fundabo ecclesiam meam.* Tract. ult. in Evang. Ioann. *Ideo ait Dominus, super hanc petram ædificabo ecclesiam meam: quia dixerat Petrus, Tu es Christus Filius Dei vivi. Super hanc ergo, inquit, petram quam confessus es ædificabo ecclesiam meam. Petra erat Christus, super quod fundamentum etiam ipse ædificatus est Petrus. Fundamentum quippe aliud nemo potest ponere &c.* Hæc ex Augustino repetit Isidorus Hispalensis Originum lib. VII, cap. 9. Gregorius Magnus Exposit. moralis l. XXXI, c. 19: *In sacro eloquio cum singulari numero Petra nominatur, quis alius quam Christus accipitur? Paulo adstante, qui ait: Petra autem erat Christus. Anselmus in Matthæum: Super hanc petram, id est, super me: quasi dicat: Sic es Petrus à me Petra, ut tamen mihi reservetur fundamenti dignitas. Ad demus alios etiam, qui favore causæ Pontificiæ aliter forte judicare potuissent, nisi obstitisset evidentia veritatis.* Ansberrus

bertus lib. III in Apocal. c. 5: Petro typum ecclesiæ gerentis Dominus ait: Tu es Petrus, & super hanc petram, ac si diceret: Super me ædificabo te. Smaragdus in Matthæum: Sive super hanc petram, id est super illum, quem ore tuo confessus es, dicens: Tu es Christus Filius Dei vivi: sive super hanc petram, super confessionem Petri. Jonas Aurelianensis de cultu imaginum lib. III: Multi & pænè omnes Petram, super quâ ædificatur ecclesia, fidem intelligunt B. Petri, quæ communis est, totius sanctæ ecclesiæ, videlicet eam, quæ paullo ante promissionem hanc præcesserat, id est: Tu es Christus Filius Dei vivi, & huic petræ super ædificandam ecclesiam suam Dominum promississe. Glossa interlinearis: Super hanc petram, id est Christum, in quem credis. Glossa ordinaria: Non dico vocaberis, sed tu es Petrus: ob fortitudinem fidei & confessionis constantiam. Petrus à me petrâ, ita tamen ut mihi retineam dignitatem fundamenti: tu super me ordinabis lapides mundos & abijcies leprosos. Lyra: Et ego dico tibi pro te & pro socijs tuis, Quia tu es Petrus, id est confessor petræ veræ, quæ Christus est factus. Et super hanc petram, quam confessus es, id est, super Christum. Adde duos Romanæ ecclesiæ Cardinales, qui & ipsi contra suos socios testimonium dicant. Hugo in Matthæum: Et super hanc petram, id est, super hoc fundamentum 1 Cor. X, A. Petra autem erat Christus, ejusdem cap. 3. C. Fundamentum aliud nemo &c. super hanc petram, id est, fidei firmitatem. Jes. XXVII, D. Ecce mittam in fundamentis Sion lapidem: lapidem probatum &c. Petrus de Alliaco in Recommendatione, ut vocat, S. Scripturæ: Licet autem ipsemet Augustinus Retractat. l. i. c. 21. quæ harum duarum sententiarum probabilior sit electioni lectoris reliquerit: non tamen videtur, quod in petrâ Petrus, sed in petrâ Christus sit intelligendus, de quo ait Apostolus: Petra autem erat Christus

I Cor. 10. Quis enim in Petri infirmitate ecclesie firmitatem stabiliat? de cujus infirmitate ancilla ostiaria interrogata respondeat.

*IX. Audivimus Patres sententiam suam dicentes de interpretatione hujus loci, quam quidem ex hujus ipsius contextu & aliis Scripturæ dictis I Cor. III, II, & x, 4 deducunt. Nonnulli verò longiùs abeunt, & Petrum quidem in petrâ intelligunt, ita tamen, ut propter doctrinam quam prædicabat petra sive fundamentum esset; quo modo Petro nihil singulare tribuunt, sed quod cum ipso reliqui Apostoli commune habebant, cujus ergò æquè ac ille dici possunt fuisse petræ: nam & ipsi primi doctrinam de Christo cognoverunt, prædicaverunt, & super eâ ecclesias fundarunt. Hinc enim mystica Hierusalem habebat fundamenta duodecim, in quibus duodecim nomina Apostolorum Agni. Sic Tertullianus qui scripserat præscript. adv. hæret. Petrum ædificandæ ecclesie petram dictum; & De Pudicitia: *super te Petrum ædificabo &c.* ibidem mox subjungit: *In ipso ecclesia extructa est, id est, per ipsum.* Libro IV. adv. Marcionem, Petrum ita dictum ait, *quia petra & lapis Christus.* Epiphanius, qui in Ancorato dixit; *Dominus constituit Petrum petram firmam, super quam ecclesia Dei ædificata est:* idem lib. II, tom. I, hæ. LIX ait, *ita esse quia confessus sit Christum Filium Dei viventis.* Origines hom. v in Exodum, Petrum magnum ecclesie fundamentum & petram solidissimam adpellat: idem tamen ubi ex professo hunc locum exponit, isthoc nomine quemvis fidelem disputat insigniendum. *Quod si nos quoque, inquit, loquuti, quod dixit Petrus: Tu es Christus Filius Dei vivi; tamquam non acceptâ hujus revelatione à carne aut sanguine, sed luce cordi nostro illucescente à Patre, qui in cælis**

cælis est, efficitur Petrus; & nobis dicitur, quod hunc sermo-
nem sequitur: Tu es Petrus &c. Petra est enim, quisquis Chri-
sti discipulus est, ex quo biberunt de spiritali conseqente eos
petrâ. Paullò post: Quòd si super unum illum Petrum tantum
existimas ædificari totam ecclesiam, quid diciturus es de Joanne
filio tonitrui & Apostolorum unoquoque? Quin alioqui num au-
debimus dicere, quòd adversus Petrum unum non prævalituræ
sint portæ inferorum, adversus cæteros autem Apostolos & per-
fectos prævalituræ sint, ac non potius in omnibus ac singulis eo-
rum, de quibus dictum est, sit illud quod dictum est: Et por-
tæ &c. Item illud: Super hanc petram ædificabo ecclesiam
meam? An verò soli Petro dantur claves regni cælorum, nec
alius beatorum quisquam eas accepturus est? Quod si dictum
hoc: Tibi dabo claves regni cælorum: cæteris quoque commu-
ne est, cur non simul omnia, & quæ priùs dicta sunt & quæ
sequuntur velut ad Petrum dicta, sunt omnibus communia? Nam
hîc & illud velut ad Petrum videtur dictum: Quæcumque liga-
veris &c. Cæterum in Evangelio Joannis Servator dans Sp. S.
discipulis ait: Accipite Sp. S. &c. Quamquam qui petram
vel Petrum vel Apostolorum sive etiam fidelium quem-
libet exponunt, vera quidem dicunt, à sensu tamen ver-
borum Christi discedunt, & contextum torquent. Ani-
madvertit hoc Augustinus, quare ipse retractat, si quando
ita exposuisset. *Non dictum est illi, inquit, Tu es petra: sed*

*Retra-
c. 21.*

*tu es Petrus. Petra autem erat Christus, quem confessus Si-
mon, sicut eum tota ecclesia confitetur, dictus est Petrus. Sub-
jungit quidem: Harum duarum sententiarum quæ sit probabi-
lior, eligat lector. Sed quum hoc sit contra mentem Au-
gustini, posteriorem absolutè præferendam etiam argu-
mento confirmantis, videtur esse glossema.*

X. Petra igitur supra quam ædificatur ecclesia, est

Ss 3

Iesus

Jesus Christus, sive metonymicè doctrina, confessio & fides quæ pro objecto habet Christum: ipsis verbis & reliquis Scripturæ locis hunc sensum exigentibus. Fidem enim habemus Evangelistæ, qui novit, quomodo Syriacus Christi sermo græcè proferendus. Nec Bellarminus cum bonâ sui ipsius veniâ à vulgata versione recedere potest, aut Syriacam, quam semel exauetoravit, præferre. Fr. Lucas Brugensis in comment. ad hunc locum eodem confugit: non tamen video cui suo bono. Nam quæ causâ, quæ hîc potius τὸ *Cepha* pro adpellativo non proprio accipiamus, quàm I Cor. I, 12; III, 22; XV, 5, Gal. II, 9? Denique nemo Patrum petram interpretatur de Petro ut causâ Pontificiæ subveniat, vel œcumenicum Pontificatum stabiliat: plerique enim, ut jam abundè ostendimus, de ipso Christo vel fide in Christum; ceteri qui Petro adplicant, nihil tamen ei quod non reliquis convenire possit, tribuunt. Novit verò Bellarminus decrevisse sanctam Tridentinam Synodum, *ut nemo contra unanimum consensum Patrum ipsam scripturam sacram interpretari audeat: & Canum hanc conclusionem posuisse: In expositione sacrarum literarum communis omnium sanctorum veterum intelligentia, celtissimum argumentum Theologo præstat ad Theologicas adsertiones corroborandas.*

XI. Cætera quæ sequuntur in hoc loco intelligitur facile ex ijs quæ diximus: neque vacat singula accuratè persequi. Petro vice omnium confessio promittitur potestas ligandi & solvendi; quæ uni omnium personam sustinenti promissa junctim omnibus confertur: & quidem totidem verbis Matth. XI IX, 18; nec non Joan. XX, 23. Vide cujus sententiam suprâ adscribebamus Originem

lib. 2. de
Verbo Dei
c. 4.

lib. 4.

lib. 7. Loc.
c. 3.

genem; & Theophylactum dicentem: *Habent potestatem remittendi & ligandi, qui sicut Petrus episcopatus gratiam consequuti sunt. Quamvis autem Petro soli dictum sit: Dabo tibi: omnibus tamen & Apostolis concessæ sunt. Quando? cum dixit: Quorumcumque remiseritis peccata, remittuntur.*

XII. Accedamus ad alterum locum, quo juxta Bellarminum Petro monarchia ecclesiastica collata fuit. *1. 1. c. 14.*
 Joan. ult. Petrus ter interrogatus an Christum diligeret cum ter adfirmasset, totiens jubetur pascere oves Christi. Inprimis quia secundo loco verba Christi exprimit Evangelista *ποιμαίνε τὰ πρόβατά μου*, colligit hinc Bellarminus *ποιμὴν λαῶν*, qualis apud Homerum Agamemnon. Sed rectius fecisset, si ex ipso N. Testamento usum & vim vocabuli didicisset; adeoque ab ipso, cui hæc dicta fuere Petro. *Presbyteros*, inquit, *qui in vobis obsecro tamquam compresbyter: ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ ἁγίου.* *1. Ep. 5. c. 8. & c.*
 Metaphora est, quæ officium docendi homines verbum, quod animæ cibus est, à similitudine pascendi greges declaratur. Atque hinc Paulus *ποιμὴν καὶ διδασκάλον* dicit. *Eph 4. 11.*
 Hoc quidem officium singulis, quibus commissus grex aliquis est, incumbit; Apostolis verò alio quodam modo incumbebat: nam ipsi erant Apostoli, ut orbem terrarum peragrarent, ubique locorum docerent & ecclesias fundarent. Ab Apostolatu verò exciderat Petrus trinâ Christi abnegatione, qui tamen confidenter antea jactaverat: *Etiamsi omnes scandalizati fuerint in te, ego numquam scandalizabor.* *Matt 26. 33.*
 Interrogatur igitur nunc à Servatore, num idem adhuc animus & confidentia, ac etiamnum reliquis se præferre audeat: *Simon Jona, diligis me plus his?* Respondet simpliciter: *Certè Domine, tu nosti quod amem te.* Audit vicissim: *βόσκε τὰ ἀρνία μου.*
 Atque

Atque ita ter repetitâ confessione, quæ fuerat abnegatio, dignitati restituitur. Cyrillus in Joan lib. xi c. 64. Quoniam cum alijs Apostolatus nomine Petrus ab ipso Christo decoratus, ter in tempore passionis negavit, jure nunc ab eo terna dilectionis confessio petitur: ut terna negatio æquæ confessionis numero compensetur. Nazianzenus orat. xxxix. Jesus Petrum recepit, triplicique interrogatione & confessione triplicem abjurationis culpam sanavit. Augustinus tractat. cxxii in Joan. Redditur trinae negationi trina confessio, ne minus amor lingua serviat quàm timori: & plus vocis eliciisse videatur mors imminens, quàm vita præsens. Sit amoris officium pascere Dominicum gregem, si fuit timoris indicium negare pastorem. Qui hoc animo pascunt oves Christi, ut suas velint esse non Christi, se convincuntur amare, non Christum: vel gloriandi, vel dominandi, vel acquirendi cupiditate, non obediendi & subveniendi & Deo placendi caritate. Contra hos ergò vigilat totiens inculcata vox Christi, quos Apostolus gemit sua querere, non Jesu Christi. Et pergit uni Petro dicta omnibus adplicare ecclesiarum præpositis. Nam quod muneris hic metaphoricâ loquutione Petro injungitur, sive potius restituitur, idem reliquis Apostolis omnibus simplici & plano sermone committitur. Matth. xxiix, 19. Euntes docete omnes gentes. Marci xvi, 15. Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ. Nihil itaque peculiare est, quod per oves universam ecclesiam intelligi vult

cap. 16. Bellarminus: nam cæteris quoque Apostolis officium docendi omnes gentes injunctum fuit.

XIII. Explicavimus duo illa, super quæ Pontificij primatum Petri ædificant; & demonstravimus ne vestigium quidem alicujus primatus ibi reperiri. Non autem hic locus ille est, quo reliqua, quæ adduci solent, discutiamus:

mus: neque verò operæ precium, ut XXIII Petri prærogativis, quibus ejusdem primatum confirmari fingit Bellarminus, immoremur. Nam quid ad rem, Petro nomen à Christo mutatum esse; interdum, quum omnes aut aliqui Apostoli nominantur, primo loco poni; cum Domino ambulasse super aquas; tributum solvisse; in ejus navem Christum intrasse? Excussa sunt è manibus adversariorum argumenta, in quibus unicum istius causæ præsidium: neque verò nos urgeri possumus, ut ullo argumento sententiam nostram confirmemus. Ipsi adferunt Petro collatum esse primatum & dominatum super cæteros Apostolos, & universam ecclesiam: nos negamus. Ipsorum est tantam rem quam audacter adeo adfirmant, è sacris literis demonstrare: quod quia hæcenus nec fecerunt, nec umquam facere potuerunt, annon se causâ cecidisse ipsosmet oportebit fateri? At ne ullus restet scrupulus, & primatus ille funditus diruatur, nos argumenta, quibus tamen nisi abundè adversariis satisfactum vellemus, opus non esset, pro sententiâ negante, sed breviter, ut reliqua tractandi locus sit, proferemus.

XIV. Primò nullam omnino Christus esse voluit inter suos monarchiam. Nam cum contenderent inter se discipuli, *quis eorum videretur maximus, ipse dixit eis: Luc. 22, 27.* *Reges gentium dominantur eis, & qui auctoritatem habent in eas, benefici vocantur. Vos autem non ita.* Præcludit hæc omnem aditum ad dominatum, qualem obtinent Reges gentium. Talis autem est, quo unus omnibus præsidet, ut ab hoc uno cæteri dependeant. Pergit dein eos, qui eximij quibusdam donis præpollent, hortari, ne efferrantur, aut primatum adfectent. *Qui maximus est inter vos, v. 26.*

T t

inquit,

inquit, esto sicut qui minimus est: & qui ductor est, sicut qui ministrat. Eodem modo responderat Jacobo & Joanni filijs Zebedæi, primatum ambientibus: Scitis principes gentium in eas dominari, & magnates auctoritate uti in eas.

Matt. 20, 25
Marc. 10,
42.

Verum non ita erit inter vos. Quid dici potest clarius? Hoc autem hîc quoque notari volo, si Matthæi cap. xvi primatus Petro promissus, quomodo nunc post illam promissionem alij de eo contendere ausint? aut quomodo non contententes Christus quiescere, & jam antè factæ constitutionis, Petroque præstitæ promissionis meminisse jusserit? Certè hæc arguunt nullum ibi Petro primatum promissum fuisse. Præterea Apostolus ubi compactio-

Eph. 4, II.

nis Christi describit, Christum dedisse ait *alios quidem Apostolos, alios verò Prophetas, alios Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores*; non meminit Primatis sive Pontificis. Is itaque ad ædificationem corporis Christi, h. e. ecclesiæ nihil facit; nihil quoque facit ad id, ne simus amplius pueri fluctuantes & circumlati quovis vento doctrinæ: nam alioquin hoc loci ab Apostolo præteritus non

1 Cor. II, 28.

fuiisset. Sic idem alio loco scribit constituisse Deum in Ecclesiâ *primùm Apostolos, deinde Prophetas, tertio Doctores*: nullam facit mentionem Pontificis, qui si à Deo in ecclesiâ constitutus esset, maximè nominari debuisset. Porro superiore disputatione ostendimus ecclesiam in scripturis corpus dici: at monstrosus corpus erit, si præter Christum habeat aliud caput, quodcumq; vel qualecumque id tandem fuerit. Dico quoque supra humanas vires esse, unum regere universam ecclesiam; dico malè prospectum esse ecclesiæ, si ab unius ore omnes pendere oporteat. Potest ecclesia esse in terris, unde Pontificem adire

adire non detur; imò quibus nomen Pontificis aut sedes ejus numquam innotuerit. Quòd si unum civili imperio universum terrarum orbem gubernare nec utile est, nec Deo consultum visum fuit, quid dicendum erit de cœlesti illo & mystico regno, cujus regimen multò majoribus difficultatibus involvitur? Hoc itaque sibi uni qui vendicat, metas humanitatis excedit, & divinitatem adfectat. Neque negari potest, quòd si Pontifex ecclesiæ caput est, ecclesia sæpe fuerit ac etiamnum fieri possit & ἀκίφαλος & πολυκέφαλος, hoc schismatum, illud interregnum tempore. Utrumque autem absurdum. Absurdum igitur, Pontificem ecclesiæ pro capite tribui. Sed neque video, quàm conveniens sit ecclesiæ ab hominibus caput adponi sive imponi. Olim enim Imperatores; postea Romani; nunc Cardinales Papam eligunt. Quòd si verò usque ad eò ecclesiæ visibili capite opus fuisset, aut hoc Deo placuisset, Christus ipse cum eà perpetuò in terris permanisset: nisi fortè utilius ei sit Rom. Pontificem quàm Christum caput habere.

XV. Denique si ex sacris literis colligi potest, ad regimen ecclesiæ plures pari potestate admissos esse, certissimum est illud monarchicum non esse. At Christus *elegit ex discipulis duodecim, quos & Apostolos nominavit.* Item: *Advocatis duodecim discipulis suis dedit eis potestatem adversus spiritus impuros, ut eijcerent eos & sanarent quemvis morbum, & quemvis languorem.* Quis horum reliquis prælatus est? Sic omnibus dicit: *Sicut misit me Pater, ita & ego mitto vos.* Quorum remisistis peccata &c. Item: *Euntes docete omnes gentes.* Pariter itaque omnes missi sunt ad apostolatus munus peragendum, & parilem omnes potestatem acceperunt. Et hoc eodem modo,

Luc. 6, 13.

Matt. 10, 1.

Luc. 9, 1.

Joan. 10, 21.

Matt. 28, 19

Marciv. ult.

A. Cor. 6.

A. Cor. 15.

quo inunctum fuit munus, exsequuti sunt, æquali nempe potestate & auctoritate: nam *profecti prædicarunt ubique, Domino cooperante & sermonem confirmante per signa subsequenti.* Communi quoque consilio & suffragio septem diaconos usu exigente constituunt; ortamque controversiam de observatione legis Mosaicæ decidunt Apostoli & Presbyteri, sententiam quam adprobarunt scriptoque mandarunt proferente Jacobo, non autem Petro.

XVI. Postremò huic sententiæ roborandæ sive illustrandæ Patres adduci possunt. Cyprianus de simplicitate Prælatorum: *Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem potestatem tribuit.* Ab uno autem Petro initium fecisse dicit, ut unitatem ecclesiæ adumbraret. Ibi dem: *Hoc erant utique & cæteri Apostoli, quod fuit Petrus, pari consortio præditi & honoris & potestatis.* Item: *Episcopatus unus est, cujus à singulis in solidum pars tenetur.* Idem Conciliū Carthaginienſe, cui præsidebat aperiens collegas ad dicendum invitat hisce verbis, quæ ab Augustino quoque recitantur & laudantur: *Supereſt ut quid de hac ipsà re singuli sentiamus, proferamus, neminem judicantes, aut à jure communionis aliquem, si diversum senserit, amoventes.* Neque enim quisquam nostrum episcopum se esse episcoporum constituit, aut tyrannico terrore ad obsequendi necessitatem collegas suos adigit, quando habeat *omnis episcopus pro licentiâ libertatis & potestatis suæ arbitrium proprium, tamquam judicari ab alio non possit, cum nec ipse possit alterum judicare.* Sed exspectemus univèrsi *judicium Domini nostri Jesu Christi, qui unus & solus habet potestatem, & præponendi nos in ecclesiæ suæ gubernatione, & de actu nostro judicandi.* Ubi tunc summus ille & infallibilis Papa, cujus nunc judicium exspectare docemur? Hieronymus in 1 cap. Ep. Tit. *Antequam Diaboli*

l. 3 de bapt.
cont. Do-
mat. c. 3

boni instinctu studia in religione fierent, & diceretur in populo,
 Ego sum Pauli, Ego Apollo, Ego autem Cepha; communi pres-
 byterorum consilio ecclesie gubernabantur. Ubi notandum,
 quod & hic & Epistola ad Euagrium pluribus probat Hie-
 ronymus, in primitiva ecclesia eosdem fuisse presbyte-
 ros & episcopos, neque inter hos dignitatis aut potesta-
 tis discrimen aliquod intercessisse. Quod autem postea,
 inquit, unus electus est, qui caeteris praeponeretur, in schismatis
 remedium factum est: ne unusquisque ad se trahens Christi ec-
 clesiam rumperet. Ita Paulus in actis accersit presbyteros ec-
 clesiae Ephesinae, iisdemque dicit: *Adtendite ad vos ipsos*
 & totum gregem, in quo vos Sp. S. constituit episcopos.

Incipit: Le-
 gimus in
 Jes. Tota
 ponitur d.
 23. c. 24.

Act. 20. 17.
 28.

XVII. Omisissis autem reliquis quae adduci pos-
 sent Patrum testimonijs, operae precium videtur è Gre-
 gorio Magno, Rom. Pontifice nonnulla adscribere, ut
 quodnam ipsius Papae de hac re iudicium fuerit, ab omni-
 bus perspiciatur. Erat tum temporis Constantinopoli
 episcopus Joannes, qui quod urbis quae imperij sedes es-
 set, ecclesiam regeret, super reliquas quoque ecclesias
 auctoritatem sibi adrogabat, & universalis, œcumenicus
 sive *patris* episcopus dici volebat. Scribit
 Gregorius ad Imperatorem Mauritium, ut hominis de-
 mentiam cohibeat. Verba subjungo: *Quia pia leges, quia*
venerandae synodi, quia ipsa Domini nostri Jesu Christi man-
data superbi atque pompatici nominis inventionem turbantur:
piissimus Dominus locum secet vulneris, atque resistentem aegrum
anguste auctoritatis vinculis constringat. Notetur Papam
 auxilium Imperatoris implorare, eum Dominum vocare,
 iudicem causae agnoscere, ut ex sequentibus clarius pa-
 tebit: hoc scilicet nunc quoque faceret Romanus mo-
 narcha. Habet etiam argumenta, quibus nemini hoc

lib. 4. ep. 38.

nominis aut dignitatis tribui posse evincit. *Si, inquit, illud nomen in ecclesiâ sibi quisquam arripuit, quod apud bonorum omnium iudicium fuit: univèrsa ergò ecclesiâ, quod absit, à statu suo corrui, quando is, qui adpellatur Univerfalis, cadit. Sed absit à cordibus Christianorum nomen istud blasphemix, in quo omnium sacerdotum honor adimitur, dum ab uno sibi dementer adrogatur. (nempe quia episcopatus pars à singulis in solidum tenetur.) Certè pro B. Petri Apostolorum principis honore per venerandam Chalcedonensem synodum Rom. Pontifici oblatum est: (ubi hîc jus divinum?) sed nullus eorum unquam hoc singularitatis vocabulum adsumsit, nec uti consensit &c. Pergit: Ille coërcendus est, qui sanctæ universali ecclesiæ injuriam facit, qui corde tumet, qui gaudere de nomine singularitatis adpetit: qui honori quoque imperij vestri se per privatum vocabulum superponit. Mens est, si quisquam Univerfalis fuerit episcopus, is erit Imperatore superior & eminentior. Atqui hoc Gregorio nefas & absurdum esse videtur. Concludit Imperatori se subjiciens, & obedientiam promittens: Secundum petitionem prædicti Sabiniani diaconi (quem ut coràm plura referret, ad Imperatorem miserat) aut piissimus Dominus ipsum dignetur judicare negotium, aut sæpe nominatum virum, ut ab hac tandem intentione cesset deflectere. Sequitur epistola ad Constantiam Augustam, in quâ de eodem in hunc modum: In hac ejus superbiâ quid aliud nisi propinqua jam Antichristi esse tempora designatur? quia illum videlicet imitatur, qui spretis in sociali gaudio Angelorum legionibus, ad culmen conatus est singularitatis erumpere. Notanda in eâdem epistolâ hæc verba: Præterea indico, quia piissimi Domini scripta suscepi, ut cum fratre & consacerdote meo Joanne debeam esse pacificus. Et quidem se religiosum Dominum decuit, ut ista sacerdotibus præciperet.*

Ep. 34.

Si

Si tunc decuit, quâ sit ut nunc non deceat? In epistolâ ad Eulogium Alexandrinum & Anastasium Antiochenum, ut communi sententiâ Joannem comescant, præter cætera argumenta hoc quoque urget, quòd *universa sibi tentet adscribere, & omnia quæ soli uni capiti cohærent, videlicet Christo, per elationem pompatici sermonis ejusdem Christi sibi studeat membra subjugare.* Ibidem: *Sanctitas vestra in suis epistolis neminem umquam Universalem nominet, ne sibi debitum detrahat, cum alteri honorem offert indebitum.* Ep. 36.

Ex epistolâ ad ipsum Joannem multa possent notari, & digna essent. Sic Joannem adloquitur: *Tu quid Christo, universalis scilicet ecclesiæ capiti, in extremi judicij es dicturus examine, qui cuncta ejus membra tibi met conaris Universalis adpellatione supponere?* Item: *Sancti ante legem, sancti sub lege, sancti sub gratiâ, omnes hi perficientes corpus Domini in membris sunt ecclesiæ constituti, & nemo se umquam Universalem vocare voluit.* Observandum quoque quod dicit: *Quid fratres tui omnes universalis ecclesiæ episcopi (id est, quicumque ecclesiæ ubivis locorum per universum terrarum orbem dispersæ præsident) nisi astra cæli sunt? Quibus dum cupis temetipsum vocabulo elationis præponere, eorumque nomen tui comparatione calcare: quid aliud dicis, nisi In cælum conscendam; super astra exaltabo solium meum?* Ibidem Oecumenici hoc vocabulum *stultum, superbum, perversum, temerarium, nefandum* appellat, quo vocari nullus præsumsit, qui *veraciter sanctus fuit.* Ep. 39.

Epistolâ quæ proximè sequitur, Arriano diacono Constantinopolitano inscripta, *In isto, ait, scelesto vocabulo consentire, nihil est aliud quàm fidem perdere.* Miserat ad Gregorium acta quædam in causâ Joannis & Athanasii presbyterorum, in quibus se penè per omnem versum orbem patriarcham nominarat.

Anasta-

Anastasio Antiocheno monenti ne ob rem leviculam à Constantinopolitanis dissideret, ecclesiam turbaret scandalumque præberet (quod idem fecerat quoque Mauritius Imperator; quod ille ex potestate, inquit, scio quia hoc vos ex amore dicitis.) respondet, rem maximi esse mo-

lib. 6. Ep. 24

menti. Vos, ait, eam causam nullam esse dicere non debetis: quia si hanc æquanimiter portamus, universæ ecclesiæ fidem corrumpimus. Et ut de honoris vestri injuriâ taceam, si unus episcopus vocatur Universalis, universa ecclesia corrui, si unus Universalis cadit. Sed absit hæc stultitia, absit hæc levitas ab auribus meis.

Ep. 28.

Cyriaco successori Joannis scribit ut verbum superbiæ illud repudiet. Dicit: Omnes magnos & honorabiles esse cupio, quorum tamen honor honorì omnipotentis Dei non detrahat. Nam quisquis se contra Deum honorari adpetit, mihi honorabilis non est. Mauritio (quem verisimile est fuisse suæ urbis episcopo, & præ cæteris eum ornari non noluisse) respondet:

Ep. 30.

De quâ re mihi in suis iussionibus Dominorum pietas præcepit dicens, ut pro adpellatione frivoli nominis inter nos scandalum generari non debeat. Sed rogo ut Imperialis pietas penset, quia alia sunt frivola valde innoxia, atque alia vehementer nociva. Numquid non cum se Antichristus veniens Deum dixerit, frivolum valde erit, sed tamen nimis perniciosum? Ego autem fidenter dico, quia quisquis se Universalem sacerdotem vocat, vel vocari desiderat, in elatione suâ Antichristum præcurrit, quia superbiendo se cæteris præponit. Nec dispari superbiâ ad errorem ducitur, quia sicut perversus ille Deus videri vult super omnes homines, ita quisquis iste est, qui solus sacerdos adpellari adpetit, super cæteros sacerdotes se extollit. Sed nimium veridicus vates bonus ille Gregorius: nam qui ei post Sabinianum (hic ferè libros Gregorij, teste Platina, combussisset) succellit

cessit Bonifacius tertius à Phocà parricidà & adultero titulum Oecumenici Pontificis mercatus est, regniq̄ue Antichristiani & immensæ tyrannidis prima fundamenta jecit.

XIX. Quid autem quæso in Pontificium primum à quopiam jurato ejus hoste meditatis verbis acerbis aut vehementius dici potuisset, quàm hîc à Rom. Pontifice dicitur? Quæ verò & qualia dixisset, si de divinâ determinandi infallibilitate, si de tyrannide in Imperatores & Christiani orbis principes, de potestate evertendi vel transferendi imperia inaudiisset? Quòdnam hîc effugium invenient purpurati Gnathones? Dicunt Baronius Annal. anno D XCV; Bellarminus de Pont. l. II, c. ult. *Universalem à Gregorio acceptum pro uno, solo sive singulari*: Joannem voluisse sibi soli episcopatus titulum & dignitatem vendicare; & hoc à Gregorio tantâ vehementiâ improbari. Insaniam hominum, quibus *universale* nunc idem quod *singulare*! Satis notum, quid sit *ὁμιλιώδης* h. e. τῆς ὁμοιωδούς episcopum esse. Num verò existimant usque adeo mentis impotem fuisse Joannem, ut solus episcopus esse desideraret? num pium Imperatorem Mauritium adeò supinum, aut Anastasium adeò vâcordem, ut ille omnes episcopos gradu suo dejici rem frivolam putaret, iste capitis diminutionem æquo animo ferret, uterque hortarentur Gregorium ne offenderetur? Fateor Gregorium nonnumquam dicere, quòd solus velit vocari episcopus: hoc autem ex eo quòd universalis velit esse, deducit. nam si cæteri omnes ab uno dependeant, sub uno vivant, quantum ab hoc concedatur juris & auctoritatis, tantum obtineant & tandem, sicut verè se nunc res habet in Pontificatu; iste

V u

profe-

profectò unus verus fuerit episcopus, reliqui non nisi precarij. Quid autem proprie & proximè per *universalis* adpellationem intelligat, ex ipsius verbis promptum est colligere, nempe eum qui velit se omnibus unum præminere, qui seipsum Imperatori præponat, qui cupiat sibi omnia Christi membra subjugare. Verba adeò perspicuè, generaliter & absolutè prolata, ut ipsa vi & significantiâ suâ elusiones & hominum ingenio suo abutentium cavillos excludant: quare complura ex ijs volui adscribere, quia fortè nonnullis Gregorij scripta minus familiaria. Plura quidem potuissim, nisi inserviendum foret tempori: hisce autem demonstratum esto, quòd nulla sit in ecclesiâ monarchia, neque verò esse debeat.

XIX. Secundò nominatim de Petro potest probari, quòd nullam monarchicam potestatem acceperit aut exercuerit. Concedere quidem possumus Pontificijs, nonnullam primatus dignitatem Petro fuisse ratione ordinis: nam cum plures essent Apostoli, eorum aliquem oportuit primum esse, & unum cum à Magistro omnes interrogarentur, respondere. Hoc plarumque præstitit Petrus. *Hoc ætati delatum est*, ait Hieronymus, *quia Petrus senior erat*. Nullam autem id arguit in reliquos potestatem, aut horum erga illum subjectionem. Sed in istuoc puncto pares omnes fuisse, & Petrum nihil commune cum Pontificio primatu habuisse, vel unum secundum epistolæ ad Galatas caput evincit. *Cognoscetes gratiam mihi datam Jacobus & Cephas & Joannes, qui existimantur esse columnæ* (hîc pari passu ambulat Petrus cum cæteris, & quidem Jacobo postponitur) *dextras societatis dederunt mihi ac Barnabæ*: (hoc æqualitatem arguit, neque

l. i. adv. Jo-
vin.

v. 9.

neque enim Magistratus subditorum socij sunt, neque
 ijs dextras societatis dare consueverunt) *ut nos in gentes,*
ipsi autem in circumcissionem. Apostolis quidem nullus lo-
 cus peculiariter adsignatur, sed orbis terrarum quasi
 panditur, & docendus committitur. Ut autem divino
 mandato satisfiat, quum unus aut omnes simul totum
 obire non possint, alius huc, alius illuc se contulere, &
 provincias quasi inter se partiti sunt, ne quæquam earum
 negligetur. Sic dicit Paulus divinâ providentiâ sibi v. 7.
concreditum fuisse evangelium præputij, sicut Petro circumcisio-
nis: & hanc partitionem pacto inito inter se ratam ha-
buisse & confirmasse. Tale autem pactum cum subdi-
 tis inire Oecumenico primati minus convenit. Sequi-
 tur ibidem: *Quum autem venisset Petrus Antiochiam, in os* v. 11.
ei obstiti, eò quòd reprehensibilis esset. Item: *Quum vidis-* v. 14.
sem eos non recto pede incedere, ut veritati Evangelij congrue-
bat, dixi Petro coram omnibus &c. Si Petrus Pontificius
 primas fuit, non potuit ille aliter, quàm congruum foret
 Evangelicæ veritati, incessisse; neque à Paulo aut quo-
 piam mortalium reprehendi debuisset. Idem adseverat 2. Cor. 11, 5.
se nihilo inferiorem esse summis Apostolis. E. nec Petro. At
 si Petrus à Christo totius ecclesiæ monarcha & caput
 constitutus fuit, certè non potest non Paulus eo inferior
 esse. Chrysostomus in hoc caput: *Se cæteris honore pa-*
rem ostendit, nec se reliquis illis, sed ipsi summo comparat, de-
clarans quòd unusquisque horum parem sortitus sit dignitatem.
 Theophylactus: *Hic demonstrat se ejusdem esse cum Petro*
precij & honoris. Hieronymus: *Ego in nullo sum Petro infe-*
rior, quia ab uno ambo sumus in ministerio constituti. Porrò
 Act. 119, 14. *Quum audissent Apostoli qui erant Hierosoly-*
mis, Samariam recepisse Verbum Dei, miserunt ad eos Petrum

DE PRIMATU PETRI.

34°

Et Joannem. Si à Collegio Apostolorum missus fuit Petrus, non fuit ipse eo superior, neque enim principes à subditis mittuntur aut mitti dicuntur. Deinque si Petrus talis fuit, qualis à Pontificijs fuisse fingitur, quare Apostolum, quare se presbyterum, numquam Apostolorum, presbyterorum, adeoque universæ ecclesiæ caput & primatem vocat? quare potestatem primatus sui numquam usurpavit, numquam reliquis imperavit, numquam suam dignitatem, lumini Solis, Imperatoriam Lunæ comparavit, ut à fictitijs successoribus ejus fieri cepit?

a. Ep. 1. l.
s. 1.

XX. Sed age, juvat esse liberales, ut fortè si non in ullo jure, in nostrâ tamen liberalitate aliquod desperatæ causæ patrocinium inveniant, judiciumque extrahant adversarij. Concedamus sive ponamus, institutam esse divinitus in ecclesiâ monarchiam, eamque ipsi illi, cui volunt, Petro collatam fuisse. Quid juvat hoc Rom. Pontificem? Nam duo hîc solidè probari oportet, quæ ab ipsis probari numquam poterunt. Primum; Petrum Romæ fuisse, atque ibi sedisse & primatus sui solium constituisse. Alterum; qui externâ & titulari successione ab Apostolo ecclesiæ alicujus fundatore descendunt, ejusdem Apostoli dignitatem, jura & spiritualia dona quasi hæreditate adire, ipsique nullo modo excidere posse. Oculos & aures hîc intentas habete. Sed nimium dispari fortunâ concurrimus: nobis, quorum causa alijs fundamentis nititur, etsi in hoc congressu victis, nihil decederet; adversarios verò ipsos fateri oportet, causâ planissimè se cecidisse, nisi utrumque demonstrarint. At res de quâ agitur, est summa rei Christianæ; nempe an Rom. Pontifex sit caput ecclesiæ, & pro capite suo à quolibet qui salvus velit esse, agnoscendus.

ducus. Hoc ex duabus prius positis thesibus dependet. Eas itaque tamquam prima nostræ salutis fundamenta non aliunde ut alibi disputavimus, sed è Verbo divino probare oportet.

XXI. Adducit Bellarminus testimonium ipsius Petri, qui sic ait ad finem prioris epistolæ: *Salutat vos ecclesia in Babylone collecta.* Rectè verò, quod Romam Babylonem esse agnoscit: minus autem rectè, quod Petrum in epistolâ, sicut Joannem in Apocalypsi mystico & minus vulgato vocabulo uti existimat. Volebat scire eos quibus scribebat, undenam salutarentur. At Babylone Romam figurari quâ scirent, quum nondum exstaret Apocalypsis? Paulus & ipse Româ aliquot scribit epistolas, numquam tamen nisi Romam adpellat. Bellarminus contrâ Papiam testem laudat. Et certè verum est, à Papiâ ad cæteros hanc opinionem derivatam fuisse, & scriptis traditam ab ijs, apud quos Papiæ antiquitas sua auctoritatem conciliabat. Sed discat ex Eusebio, quàm egregium suæ fidei fundamentum habeat. Scribit l. 2. de Post. c. 2. *ille Papiam tradere quædam quasi traditione non scriptâ ad se pervenisse, quæ peregrinas quasdam Servatoris parabolas, & novas ejus doctrinas, & alia nonnulla commentitijs fabulis referta continent. Quæ quidem dogmata, credo, eum propterea excepisse, quòd Apostolicas interpretationes, quæ ab illis essent arcanis figuris & parabolis subobscuris expositæ, malè intellexisset. Nam homo erat ingenij pertenuis.* Ab hoc fluit tota traditio: super hoc exstruitur summa rei Christianæ. Nos contrâ Scripturæ testimonia exposcimus, sine quibus nihil quod quidem ad fidem & salutem necessario faciat, acceptamus. Hæc itaque quia proferre Pontificij non possunt, eos in probatione deficere dicimus:

& ut totam rem planiorem faciamus, ipsi hoc oneris in nos recipiemus, nempe ostendemus probabile esse Petrum Romæ numquam fuisse; Romanum autem episcopum numquam fuisse, omnino certum esse. Quamquam prius, fatente Bellarmino, parum ad rem. Non enim statim Romanus episcopus fuerit, etsi Romam venerit. Nostram tamen sententiam, ut dixi, probabiliorem ostendemus.

lib. 2. de
Rom Pont.
c. 6.

XXII. Curriculum sive historiam vitæ Petri in hunc modum proponit Bellarminus. Anno quinto à passione Domini, qui est secundus Caligulæ, è Judæa profectus in Syriam Antiochiæ fixit sedem, & mansit annos ferè septem Episcopus ejus urbis. Non tamen hoc ita accipiendum est, inquit, quasi numquam ex Antiochiâ toto illo tempore egressus sit; imò verò eodem tempore peragravit Pontum, Asiam, Galatiam, Cappadociam & Bithyniam, inde autem profectus anno septimo episcopatus Antiochenfis, qui erat XI à passione Domini, redijt in Hierusalem; ibique comprehensus ab Herode in vincula conjectus est in diebus azymorum Act. XII; sed paullo post ab Angelo liberatus, eodem anno, qui erat secundus Claudij, Romam venit, ibique sedem fixit, actenuit annis XXV. Non tamen toto eo tempore, quo fuit Episcopus Romanus, mansit Romæ; sed posteaquam septem annis Romæ prædicaverat, redijt in Hierusalem, expulsus à Claudio ex urbe unâ cum cæteris Judæis, anno nono Claudij; id est XIII à passione Domini. Itaque cum audissent ij, qui erant Antiochiæ, Petrum venisse in Hierusalem, miserunt ad eum Paulum & Barnabam, & tunc factum est concilium Hierosolymitanum. Mortuo autem Claudio, redijt Petrus Romam, & ibidem vitam finivit, nempe post devictum publicè Simonem Magum jussu Neronis anno ejus XIV, in crucem actus capite deorsum verso obiit,

obijt, ut idem alio loco scribit. Hæc ferè de Petro Bellarminus. cap. 3.

XXIII. Nunc autem videndum, quomodo cum hisce convenient & auctores alij, & ipsæ sacræ literæ. Hieronymus quidem, ut ille, anno secundo Claudij Romam venisse scribit: at Damasus, qui ipse Pontifex, sub Nerone; Marianus Scotus in Chronico, Beda in xv Act. Fasciculus temporum quarto Claudij; Passionale sanctorum decimo tertio; Orosius lib. vii initio imperij Claudij; Eusebius ex Origene sub vitæ suæ finem, hist. l. iir, c. i; Irenæus lib. iir, c. i, cum Evangelium scriberet Matthæus, quod fuit (juxta Eusebium in Chronico) Caligulæ tertio. Onuphrius in additionibus ad Petrum apud Platinam disputat Petrum Romanâ ecclesiâ relictâ in Judæam reversum Concilio Apostolorum interfuisse, inde Antiochiam venisse, & cum ibi septem annis sedisset demum imperante Nerone Romam rediisse. *Si, inquit, ut inter omnes auctores convenit, secundo Claudij anno (is decimus fuit à passione Christi) ex Agrippæ vinculis divinitus liberatus Romam venit, illud certè necessarium videtur, eum ante ad urbem adventum Antiochiæ septem annis non sedisse, cum antea ex Judæâ numquam discesserit, sed hanc Antiochenam ejus cathedram alio tempore fuisse.* Verum est, & ex Actis constat, quod dicit Onuphrius, ante secundum Claudij & illa sub Herode vincula Petrum Judæâ non excessisse. Falsum itaque est, quod scribit Bellarminus, ante id temporis septem annos Antiochiæ & extra Judæam versatum fuisse. Nam Act. v & vi Hierosolymis adhuc est; cap. iix unâ cum Ioanne Samariam mittitur; c. ix pertransiens per ecclesiâs Judææ, Galilææ & Samariæ Lyddam venit, & Ioppen; inde c. x Cæsaream in visione ire jubetur ad
Corne-

Cornelius in c. xi Hierosolymas revertitur: nondum, ut manifestum est, pedem exulit Judæa. Ibi autem objuratur à fratribus, quod introiisset ad viros præputium habentes, & comedisset cum ijs, ac cogitur facti rationem reddere. Quomodo verò hoc novum aut mirum visum fuisset, si jam antè tot gentes aliquot annis perlustrasset? Cap. xii in carcerem conjicitur. Ubi septem anni quos extra Judæam transegisse dicitur? Hic cum scripturis adversà fronte pugnat Bellarminus. Sed mitamus, neque omnium supputationes, quod tædiosum nimis foret, inter se committamus, aut sub calculos nostros vocemus.

XXIV. Hoc notari volumus, Paulum Corintho per Phœben ministram ecclesiæ Cenchreensis ad Romanos epistolam scribere, & sub finem ejus salutare Priscillam & Aquilam, nec non Andronicum, Juniam & Herodionem cognatos suos, omnes Judæos. Claudius verò edicto Judæos Româ exegerat, ut scribit Orosius, atque unà Priscillam & Aquilam, ut indicat Lucas Act. xlii, 2: sed uterque sine notatione temporis aut anni, quem tamen Bellarminus pro suâ auctoritate Claudij nomen fuisse desinit. Quum igitur Priscilla & Aquila & è Judæis complures iterum Romæ viverent, aut edicti severitas mitigata erat, aut jam Agrippina tremulum Claudij caput in cælum descendere jusserat. Qui itaque obsecro factum est, ut Petrus, si is Romanus episcopus fuit, ecclesiæ suæ non adesset, quum turò adesse liceret? Nam si adfuisset, à Paulo præteritus non fuisset; neque enim qui accuratè singulos salute impertit, tantum Apostolum ejus urbis episcopum & universæ ecclesiæ primatem neglexisset. Non certè nulla ad Romanos de ipso verba fecisset,

fecisset, ei que obtemperare iussisset, modò ille eorum episcopus unquam fuisset.

XXV. Porro Paulus à Iudæis captus traditur præfidi Felici: huic successor subrogatur Portius Festus, Act. xxiv, 27; & quidem à Nerone, ut scribit Iosephus Antiq. l. xx, c. vii. Paulus coram Festo causam dicit, & Cæsarem cum adpellasset, Romam mittitur. Fratres venienti obviam prodire usque ad Appij forum & tres tabernas.

Act. 28, 17.

Ubi hîc episcopus Petrus? cur nulla ejus facta mentio, nullo verbo tantorum Apostolorum congressus indicatus? Dein convocatis Iudæis exponit causam suæ captivitatis: respondenti: *Æquum censemus ex te audire quæ sentias. nam de istâ hæresi notum est nobis ubique ei contradici.*

v. 28.

Quid? num Petrus episcopus tot annos negligenter adeò gregem commissum, præcipuè Iudæos, quorum Apostolus erat, curaverat, ut hi de religione Christianâ tamquam re ignotâ loquerentur, & primùm à Paulo, quid sentiret, audire cuperent? Mansit autem Paulus Romæ biennium totum, in proprio conducto: inde scripsit diversas epistolas ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colossenses, ad Philemonem. In nullâ harum vel verbo subinnuit, quòd secum Romæ esset Petrus, aut isti ecclesiæ episcopus præfideret, præsertim quum sæpiùs meminisse oportuisset. Gal. ii multa verba de Petro; si adjecisset, quòd sibi cum ista scriberet, jam præsens esset, nihil validius ad commovendos Galatarum animos & in viam, à quâ seducti exorbitaverant, reducendos. Philippensibus & Colossensibus initio epistolæ salutem dicit à se & Timotheo: cur non à Petro? Philip. ii, 20 ait se præter Timotheum neminem habere *ἰσοβλον*: nam omnes, inquit, quæ sua ipsorum sunt querunt, non quæ Jesu Christi. Num

v. 39.

XX

Petrus

e. 4, v. 10. Petrus Timotheo inferior, & non nisi sua quærebat? Collofensibus salutem scribit ab Aristarcho suo in captivitate socio, Marco, & Jesu qui dictus Iustus; atque *hos solos ex circumcissione* ait se habere in regno Dei *συνεργούς*. Petrus igitur aut Romæ non erat, aut Pauli in regno Dei *συνεργούς* non erat. Subjungit salutem à gentilibus, Epaphra, Luca & Dema: nullam facit Petri mentionem.

v. 1. v. 23, 24. Eodem modo Philemoni scribens initio Epistolæ Timotheum secum conjungit: sub finem, *salutant te*, inquit, *Epaphras, Marcus, Aristarchus, Demas, Lucas, & σύνεργοί μου*.

Ubi, inquam, Petrus? Num absuit eo etiam tempore, quo adesse licebat, & adfuisse scribunt ipsi adversarij? Negligentem oportet fuisse episcopum, quem numquam apud suam ecclesiam reperire datum est. Denique secundam ad Timotheum epistolam scribit Paulus, quum à Nerone in Christianos sub finem imperij sui sæviante secundò captus esset: & mortem imminentem jam præ-

e. 4, v. 6, 7, 8. dicit. *Ego nunc libor, & præstitutum tempus meæ dimissionis instat. Certamen illud præclarum decertavi, cursum peregi, fidem servavi. Quod reliquum est, reposita est mihi justitiæ corona.* Hoc demum tempore Romæ Petrum fuisse oportet, si umquam fuit. Simul enim captos & mortuos scribunt. At Paulus contrà: *Lucas mecum est solus.*

e. 4, v. 11. & 16. Item: *In primâ meâ defensione nemo mihi adsuit, sed omnes me deseruerunt: utinam ne hoc illis imputetur.* Petrus si Romæ fuisset, Paulum nequaquam deseruisset.

XXVI. Ex hisce omnibus constare arbitror, incertum admodum & dubium esse, num Petrus Romam umquam viderit; fuisse autem Romanum episcopum & quidem per annos xxv, figmentum est. Pugnât hoc non tantum cum ijs, quæ modò disputavimus, sed cum mu-
nere

nere ipsius Apostolatus. Episcopus unum certum gregem habet, quem pascit: non sic Apostoli, quibus dictum est: *Docete omnes gentes.* Fieri quidem potuit, ut diuturniorem moram fecerint in uno loco, quàm in alio: in nullo tamen sedes fixas habuerunt, quibus proficiscendum erat, quò vocabat aut jubebat Spiritus sanctus. Sic quoque quasi capite diminuti à summo gradu ad inferiorem detruderentur: nam multò minor episcoporum dignitas præ dignitate Apostolorum. Horum itaque non erat episcopos agere, sed orbem obire, & episcopos in ecclesiis à se fundatis constituere. Sic Paulus & Barnabas creant per singulas ecclesias presbyteros, Act. xiv, 23. Sic scribit Irenæus *ab Apostolis institutos esse in ecclesiis episcopos.* Item: *Fundantes & instructes beati Apostoli ecclesiam, Lino episcopatum administrandæ ecclesiæ tradiderunt.* Non igitur ipsi episcopi, sed quod muneris Apostolici erat, ecclesias fundabant, ijs episcopos alios dabant, ut ipsi, sicut scribit Rufinus, *Apostolatus officium implerent.* Non urgeo, quòd si Petrus, si Paulus, si denique Linus Romanæ ecclesiæ eodem tempore episcopi fuerunt, plures simul una ecclesia episcopos habuerit, quod ipsis ad-versarijs absurdum.

XXVII. Hoc urgeo, cujus mentionem quoque superius feci, inter Petrum & Paulum convenisse, ut hic inter gentes, ille inter Judæos Apostolarum fungeretur. *In prædicandi munere,* ait Chrysofostomus, *in personam Pauli, partiti sumus inter nos orbem terrarum. Atque ego quidem eos qui ex gentibus sunt, illi verò Judæos sortiti sunt, juxta Dei placitum.* Hoc pactum initum fuit secundum Chronologiam Bellarmini, postquam Petrus à Claudio exactus Hierosolymas venisset. Si Deo volente & jubente ca-

1. 3. c. 5.

præfat. Re-
cog. Clem.

Gal. 2. v. 9.

ibid.

thedram Romæ posuisset, à quâ se abesse non debere sciret, numquam ille hoc pactum iniisset, sed Paulo potius Iudæos commisisset. In Deum peccasset Petrus, si res se habet, ut volunt Pontificij. Secundò fidem Paulo datam sefellisset, si contra pacta conventa Iudæam deseruisset, & Romam repetiisset. Ea enim gentium domina aptior fuit, in quâ & ex quâ docerentur gentes, non Iudæi, qui in Palæstinâ quærendi. Nam fœdus hanc præcipuè videtur vim habuisse, ut alter in Iudæâ maneret, alter ad gentes iret, interim non præcisâ Petro potestate docendi gentiles, qui apud Iudæos; nec Paulo Iudæos, qui inter gentes reperirentur. Ut tamen pacto satisfaceret, & principaliter hic Iudæis, ille gentibus prædicare posset, hunc etiam apud Iudæos, illum apud gentes sive in gentium terris vivere oportuit. Tertiò quia quæ Petri sunt sibi vendicat Pontifex, exsequatur ille munus Petri, & Iudæorum potius quàm Romanorum curam habeat. Tantum quoque de Romano Petri episcopatu, qui non solum nudis hominum, & quidem inter se pugnantium (qualibus absit ut nitatur fides nostra, quibus nec in civilibus judicijs creditur) testimonijs superædificatur, verum divinis sacrarum litterarum destruitur & evertitur.

l. 2, c. 1.

Ob oculos itaque unicuique nunc pono verba Bellarmini: *Jus successionis Pontificum Romanorum in eo fundatur, quòd Petrus Romæ sedem suam, jubente Domino, collocaverit, atque ibidem usque ad mortem sederit.*

XXIX. Quamquam ut supra dicebamus, secundò de hoc ipso jure successionis litem ei movemus. Nam posito, quòd Petrus primas ecclesiæ à Christo institutus sit, quòd Romæ fuerit, quòd Romanum episcopatum usque ad mortem administraverit, quid hæc omnia juvant

vant causam Pontificiam, nisi prius disertè probetur,
 ad successores in episcopatu pertinere & devolvi, quid-
 quid potestatis, auctoritatis & singularium sive persona-
 lium donorum fuerit in episcopatum fundatoribus?
 Unicam litterulam è scripturis requirimus, quâ hoc quid-
 quid est juris vel conferatur, vel confirmetur, vel subin-
 dicetur. Contrâ autem certum est, ut suprâ ostendimus,
 Apostolos nec episcopos fuisse, nec ijs quemquam suc-
 cedere, si utrumque vocabulum strictè & propriè acci-
 piamus, nempe episcopum pro eo, qui unum singularem
 gregem curat; successionem pro functione sive admi-
 nistratione ejusdem omnino officij ad quempiam devolutâ.
 Apostoli orbis terrarum doctores erant, immediatè &
 peculiari quodam modo à Spiritu sancto regebantur,
 ejusque instinctu sanctas canonicas scripturas conde-
 bant. Horum ratione Apostoli erant. At hæc cum ipsis
 extincta fuere, nec cuiquam mortalium communicata.
 Hac itaque ratione nemo ijs succedit: sed successores
 Apostolorum dicuntur, non quòd privilegia & dona A-
 postolica accipiant, verùm ob manus docendi, quod ab
 Apostolis injunctum sive acceptum administrant: sicut
 ob idem ipsi Apostoli à nonnullis episcopi adpellantur,
 latè sumtâ voce. Quid itaque ad Pontificem Petri Apo-
 stolatus, quæve ei adnexa fuere jura & privilegia? Do-
 ceat nos ille divinam voluntatem esse, sed è scripturâ
 divinæ voluntatis indice, ut quicumque Petro succedit,
 sive ecclesiæ à Petro constitutæ episcopus est, habeat
 primatum & infallibilitatem, si habuit Petrus. Perso-
 nalia hæc fuissent, nec ad successores transmissa.

XXIX. Quid dicet de Joanne? nonne is Filius
 tonitruï à Servatore dictus æquè habuit immediate ad-
 sisten-

sistentem Spiritum sanctum, & æquè infallibiliter de religione definiebat & judicabat, ac Petrus? Sed is fundator, sive ut illi malunt loqui, episcopus fuit ecclesiæ Ephesinæ. Ergo si jus successionis obtinet, in nullo inferior erit Ephesinus episcopus Romano. Si Romanus propter Petrum petra est, Ephesinus propter Ioannem Filius tonitruus est. Si Romanus propter Petrum non errat in religione, neque errabit Ephesinus propter Ioannem. Hic quoque notandum de primatu, quem Petro & successoribus ejus tribuunt: si verus ille non fictus, sequitur Ioannem postremis suæ vitæ temporibus subjectum & inferiorem fuisse Romano episcopo, sive Lino sive Clemente: (nam æquè bene de Petri successore, ac de ejus Romam adventu auctores conveniunt) Vixit enim post mortem Petri, si is à Nerone cæsus, Ioannes supra annos xxx usque ad tempora Trajani, ut Irenæi & Clementis Alexandrini testimonijs confirmat Eusebius. Apostolum autem ullo alio doctore sive episcopo inferiorem esse absurdum est. Sed omitto, & hoc tantum dico, jure successionis Onesimum, quem Ioanni successisse Ignatius innuere videtur, nulli Romano postponendum, subjectumve fuisse. Idem iudicium de reliquis Apostolorum successoribus esto. Iacobus Hierosolymitanorum; Thomas Indorum; Andreas Constantinopolitanorum; ipse Petrus Antiochenorum primus fuit; & hi ab illis descendunt. Eodem itaque jure quantum sibi à Petro dignitatis vendicat Romanus, tantumdem & ipsi à suis sibi fundatoribus sive antecessoribus vindicare possunt cæteri.

hist. l. 3, c. 17

ep. ad Antioch.

INFALLIBILITAS
ROM. PONTIFICIS.

XXX. De certo & infallibili illo in rebus fidei iudicio paullò uberiùs dicendum nobis est. Hoc enim eò fa-

eò facit, quod Papa divinitus se judicem controversiarum constitutum dicit, & omnes Christianos decretis suis obtemperare jubet. Et certè mira est vel versutia, vel impudentia eum, qui ab orbe Christiano tot errorum accusatur, & accusatus convincitur, in medium proficere, clamare: *Se non posse errare.* Hoc ense nodum præcisum oportuit. Quoniam verò vix ullò pigmento terra absurdæ ad eò opinionis facies fucari potuit, varijs opus fuit subterfugijs, ut aliquò se illatebraret, cui splendor veritatis oculos præstringebat. Docet itaque Belarminus Pontificem posse considerari ut Doctorem particularem; ut Pontificem, sed solum; ut Pontificem, sed adjuncto cœtu consiliariorum; ut Pontificem, sed unà cum Concilio generali. Deinde Pontificem, vel cum Concilio, posse errare *in controversiis facti particularibus, ut an talis promovendus sit ad episcopatum, an jure fuerit promotus, an videatur deponendus: ut particularem Doctorem etiam in quæstionibus juris universalibus, tam fidei, quàm morum.* Pergit, dicitque Catholicos omnes in duobus inter se convenire. Primò, *Pontificem cum generali Concilio non posse errare in condendis fidei decretis, vel generalibus præceptis morum.* Secundò, *Pontificem solum vel cum suo particulari Concilio aliquid in re dubiâ statuentem sive errare possit sive non, esse ab omnibus fidelibus obedienter audiendum.* Magisné miseros vel insanos dicam hos Catholicos, qui sibimetipsis aditum ad veritatem præcludunt, & se ad unius homuncionis pedes sive vera sive falsa dicentis abjiciunt? Quidquid autem reliqui sentiant, statuit ipse, *Pontificem sive hæreticus esse possit, sive non, non posse ullo modo definire aliquod hæreticum, à totâ ecclesiâ credendum.*

L. 4. c. 2.

XXXI. Mira verò res est, eum qui in controversiis

versus facti particularibus errare potest, non posse errare in quæstionibus juris de fide, de moribus. Quæ sit, ut utrobique non habeat eundem sibi adstantem Spiritum? num parum refert indignos ad episcopatum promoveri, dignos contra dejici? an verò hoc dijudicare facilius est altero isto, vel difficilius; & qui salebras superat in plano impingit? Magis autem mirum, quòd qui peccare potest, & quidem enormiter peccare, atque adeò sceleratam vitam agere, idem tamen non possit errare. Certè majus quid est errare non posse, quàm peccare non posse. Hoc verò de suis Pontificibus haut negabunt, quorum complures Heliogabalo inferiores non fuisse constat, & ipsos, utut frontem perfricuerint, fateri oportet. In hujusmodi impuros & inquinatos lares detrudunt Spiritum sanctum, & ineffabile ejus donum bestijs adsignant. Deus autem habitat in mundo pecto-

1. Tim. 3, 9.

re: & *mysterium fidei tenetur in mundâ conscientia*. Denique maximè mirum est, quomodo qui corde hæreticus esse potest, non possit etiam hæreticus esse ore; sive quomodo quis hæreticus sit, & fieri tamen non possit, ut is quicquam hæreticum definiat? non dicat quæ sentiat, sed potius contra dicat, quàm sentiat, hoc est, non sentiat, quæ sentiat? Monstra verborum & portenta o-

Matt. 12, 34

pinionum! *Progenies viperarum, quomodo possitis bona loqui, quum sitis improbi? nam ex abundantia cordis os loquitur. Bonus homo è bono thesauro cordis profert bona, & malus homo ex malo thesauro profert mala.* Atque hîc de professione doctrinæ verba fiunt. Papam autem hæreticum esse posse farentur è Pontificijs Sanderus, Driedo, Turcremata, Canonistæ in Gratianum, Canus, Catharinus: ipse Bellarminus enumerat Gersonem, Almainum, Alphonsum

sum de castro, Adrianum denique VI Papam, qui omnes, inquit, non in Pontifice sed in Concilio generali tantum, constituunt infallibilitatem iudicii de rebus fidei. 1. 4. c. 3.

XXXII. Vellet quidem ipse, modò posset, in hac quoque parte Pontifici succurrere, & eum quocumque modo sive in cathedrâ sive extra cathedram positum ab omni hæreseos suspitione liberare: propterea dicit de priore sententiâ, licet non sit propriè hæretica, tamen videtur omninò erronea, & hæresi proxima. Mavult sequi unum Pighium, quàm reliquos omnes. Conatur ille cunctos Pontifices notâ erroris liberare: quod ut faceret vel fecisse videretur, Gratianum, ut ait Canus, vexavit contumeliosissimè, Jurisperitis turpissimè maledixit. Eecl. hier. 1. 4. c. 3. Quin adeo duorum Conciliorum sexti & septimi acta omnia calumniatus est, ac pro suâ certè virili amborum labefactavit & auctoritatem & fidem. Loc. 1. 6. §. 3. resp. ad 19 Hunc inquam sequitur Bellarminus, & notorios Pontificum errores quantum potest, vel excusat vel defendit. Vidit vaser homo quàm male cohæreat, & contra communem sensum pugnet, Pontificem posse hæreticum esse, & tamen fieri non posse, ut aliquid hæreticum doceat sive definiat. Vidit etiam parum profuturam distinctiunculam; ut Doctor universalis, ut Doctor particularis. Pontifex enim, postquam factus est Pontifex, non jam unquam Doctor particularis est, sed quamdiu Pontifex, tamdiu universalis Doctor est: & quando is errat, qui Pontifex est, tunc ipse Pontifex errat. Eodem modo liceret dicere neminem Christianum errare, quia non errat ut Christianus, sed ut homo. Quomodo verò potest internosci, num erret ut Papa, vel ut particularis Doctor? quandoquidem ipse jus & fas gerit in scrinio sui pectoris, & hoc potius quàm sacram

cram scripturam religionis normam esse volunt adversarij. Deinde etsi nondum Papa hæresin suam publicè proposuerit, & amplectendam decreto definièrit, quomodo tamen non obsequens ovis eandem doctrinam sequatur, quam sciat à suo pastore & capite tantis divinitus privilegijs ornato amari & sanam conferi? Porro longè majoribus difficultatibus se involvunt, qui respondent, Papam cum in hæresin incidit, Papatu excidere, & amplius non esse Papam. Quæro enim, quando definit esse Papa? num illo ipso tempore, quando incipit hæresin amplecti? Tum semper metuendum est, ne Papa aliquid definiens non sit Papa. Nam potuit incidisse in hæresin, priusquam ad definiendum accederet, atque ita assistentiam Spiritus sancti & donum infallibilis judicij amisisse. Equè igitur incerti erimus, ac antè fuimus. Sin manet Papa, donec hæreticus esse declaratur, sive ob hæresin ab ecclesiâ Papatu dejiciatur, sequitur Papam ab ecclesiâ sive Concilio judicari posse, ejusque sententiam examinari: hoc enim fieri oportet, si ob hæresin deponi debet. Quoniam autem nullum generale Concilium congregari potest sine auctoritate Pontificis, ipse etiam totius concilij judicium irritum pronunciare potest, neque secundum Bellarminum, quisquam mortalium potestatem habet cogendi eum, ad obtemperandum sententiæ contra se latæ, quòdnam hic remedium? quomodo gradu suo nolens dejici poterit, quem à nemine cogi fas est? Hæreticus Pontifex est & manebit; & cogentur oves lupum pro pastore agnoscere. Tunc verò nulla ratio cogitari potest, quare non is ipse cathedram possit ascendere, & quod sibi apud animum suum persuasum est, publicè docere, & credendum proponere. Hac animad-

I. 2. de conc.
c. 18.

animadvertit Bellarminus, quare à reliquis Pontificijs se
sejungit, & in Pighij partes descendit: interim concedit,
Adrianum VI si non hæreticum, tamen hæresi proxi-
mum fuisse.

XXXIII. Sed ut tandem hanc disputationem
concludamus, & quales cum quò ad doctrinam tum vi-
tam Pontifices esse possint ostendamus: nonnullorum
exempla breviter ob oculos ponemus. Nihil autem
verborum faciemus de ipso, à quo sua omnia derivant,
Divo Petro, quem priusquam plenius à Spiritu sancto
edoceretur, errasse constat de cibis & vocatione gen-
tium, adeoque existimasse solos Judæos pertinere ad
ecclesiam, nec fas esse gentibus prædicari Evangelium,
Act. x: postillà quoque à Paulo reprehensum, quòd non
rectò pede incederet, & gentes cogeret judaizare, Gal.
II. CLEMENTIS, quem alij primum, alij tertium à
Petro Papam fuisse volunt, epistolæ quædam in tomis
Conciliorum exstant, è quarum quintâ ad episcopum
& presbyteros Hierosolymitanos hæc adlegat Gratia-
nus: *Communis usus omnium, quæ sunt in hoc mundo, omnibus*
hominibus esse debuit. Sed per iniquitatem alius hoc suum
esse dixit, & alius illud, & sic inter mortales facta divisio
est. Denique Græcorum quidam sapientissimus hæc ita sciens
esse, ait, communia debere esse amicorum omnia. In omnibus
autem sunt sine dubio & conjuges. Et sicut non potest, inquit,
dividi aer, neque splendor solis, ita nec reliqua, quæ commu-
niter in hoc mundo omnibus data sunt ad habendum. Quid
nunc aliud dicunt aut docent Anabaptistæ? VICTOR I
totius Asiæ ecclesias cum alijs finitimis, quòd Pascha
alio, quàm ipse, die celebrarent, anathemate ferit. Ve-
rum ista, ut scribit Eusebius, cæteris omnibus episcopis pa-

c. 12. quæst.
I. c. Dile-
ctissimis.

hist. 1. 5. c.
24.

rum placebant. Illum igitur contra magnopere adhortabantur, ut pacis, concordiae & caritatis erga proximos diligentem curam haberet. Quorum verba utpote Victorem acrius & acerbius coarguentium scriptis prodita, adhuc exstant. Inter quos

adv. Prax-
am.

Irenæus &c. De hujus successore ZEPHYRINO testatur Tertullianus, quod agnoverit prophetias Montani, Priscæ & Maximillæ, & ex eâ agnitione pacem ecclesiis Asiæ & Phrygiæ intulerit. MARCELLINUS à Diocletiano vel metu vel auro impulsus Jovi sacrificavit. Ubi Sinuessæ in Concilio hujus facti accusatur, primùm constanter negat: deinde testibus convictus supplex veniam petit. Testantur hoc Damasus & Acta ejus concilij. LIBERIUS sub Constantio tædio exilij victus Arianae hæresi subscripsit. Athanasius ep. ad sol. vitam agentes. Hieronymus in Chronico & Catalogo cap. xcvii. Platina: Pontifex cum Arianis sentiebat. Liberiopulso FELIX II Arianus ab Arianis subrogatur. Hieron. Catal. c. xcix. So-

L. 4, c. 10.

crates l. ii, c. xxix. Sozomenus quidem scribit eum fidei Nicenæ semper consensisse, sed ob id in crimen vocatum esse, quod non modò Arianos ministros ecclesiæ ordinaret, verum etiam quod eorum communionem uteretur. at hoc ipsum satis grave est. Hisce successit LEO quidam, ut scribunt Vincentius, Hermannus Gigas & Conradus Halberstadenfis, qui & Arianus fuerit, & eodem mortis genere quo Arius perierit. Sed penes auctores nominatos fides est, quæ à cæteris scriptoribus non stabilitur.

l. 1, cont Ju-
lian. c. 2.
sess. 5, can. 4

INNOCENTIUS I teste Augustino *definiit parvulos nisi manducaverint carnem filij hominis, vitam prorsus habere non posse.* At Tridentini: *si quis dixerit parvulis necessariam esse eucharistiæ communionem, anathema sit.* Idem

Tom. 1.
Concil.

Ep. xxii, c. i. Eos, inquit, qui viduas accepisse suggeruntur uxores,

uxores, non solum clericos effectos cognovi, verum etiam ad insulas summi sacerdotij pervenisse. Quod contra legis præcepta esse nemo ignorat. Nam cum Moses clamet: Sacerdos uxorem virginem accipiat; addit: non viduam; contra quod præceptum divinam auctoritate subnixum nulla defensio alterius mandati opponitur, quam consuetudo vestra. Judicat Christianos judicialibus Mosis legibus teneri. GELASIUS hæreticus fuit, aut certè hodiè Pontifices hæretici sunt, ut disputatione duodecimam ostendimus. ANASTASIUS II quia voluit occultè revocare Acatium, & non potuit, nutu divino percussus est. Gratianus dist. XIX, c. IX. Glossa explicat illum voluisse Acatium in hæresi defunctum occultè revocare, ut orationes pro eo in ecclesiâ fierent. VIGILIUS parricida Silverij antecessoris sui Epistolam scribit ad Theodoram Imperatricem aliosque ex hæresi Eutylianâ, quâ confirmat illam hæresin, & anathema dicit ijs, qui duas in Christo naturas consentunt. Liberatus in Brevariario cap. XXII. PELAGIUS II Subdiaconos Siciliae à suis uxoribus decreto sejunxerat. Rescinditur hoc à successore ejus Gregorio I. *Mihi durum, inquit, atque incompetens videtur, (imò contra Evangelium facit, quisquis legitimam uxorem dimittit) ut qui usum continentiae non invenit, neque castitatem antè promisit, compellatur à sua uxore separari, atque per hoc deterius cadat.* Greg. Reg. I, ep. XLII. Gratianus dist. XXXI, c. Ante triennium. DEUS DEDIT contra eandem nimium quantum manifestam Servatoris sententiam decrevit ut si qui viri vel mulieres suos ipsius filios quocumque modo de sancto lavacro susciperent, separarentur ab invicem; vel si quis vir commatrem suam, vel si qua mulier commatrem suam in conjugium duxerit, separarentur; mulier tamen maritalem dotem recipiat, & post ex-

Marth. 5, 32
Marc. 10, 9.
1 Cor. 7, 10.

pletum annum alteri; si vult, nubat. Sigebertus A. C. DCXIV. HONORIUS Monotheleta fuit, & à VI & VII Synodo damnatus est, nisi omnia Conciliorum acta penitus & in universum falsata ac depravata sunt. MAR-

dist. 50, e. 2.

TINUS epistolâ ad Amandum: *Qui semel post suam ordinationem in lapsum ceciderit, deinceps jam depositus erit, nulloque gradum sacerdotij poterit adipisci.* Quantum igitur Pontificum pontificatu excidisset! Syricius autem & Calixtus contrarium statuunt, ut patet dist. LXXXII. c. Quia & c. Presbyter. Aut hos igitur aut illum errare oportet. GREGORIUS III in epistolâ ad Bonifacium permittit si uxor infirmitate correpta non valuerit viro debitum reddere, aliam ducere, modo subsidij opem non subtrahat.

4 Decretal.
t. 8.

At contra rectè Alexander III. *Quoniam nemini licet (exceptâ causâ fornicationis) uxorem dimittere & c.* ZACHARIAS accusante Bonifacio Moguntino sententiam Virgilij Ratisbonensis adfirmantis Antipodes esse, damnavit. Aven-

de consec.
dist. 4, e. 24.

tinus Annal. I. III. NICOLAUS I Bulgaris respondens baptismum tantum in nomine Christi collatum adprobat, contra manifesta institutionis verba, & contra canones Zachariæ & Gregorij. *Qui vel uam de Trinitate personam in baptismo non nominat, illud baptisma esse verum non potest.*

ib. c. 83 &
c. 84.

Quod pro certo verum est. FORMOSUS largitionibus Pontificatum adeptus fruitur eo annos V, menses VI. Successor STEPHANUS VI odio Formosi, quòd ei antea impedimento fuisset, quò minus optatâ sede potiretur, statim ejus decreta abrogavit, res gestas rescidit, licet quidam scribant ipsum Stephanum episcopatum Anagninæ à Formoso consequutum fuisse. Quinimò cadaver sepulchro erutum Laicorum sepulturæ mandavit abscessis prius duobus dexteræ digitis, quibus in consecratione sacerdotes utuntur, & in Tiberim

berim projectis. ROMANUS ubi pontificatum inijt, antecessoris sui decreta & acta statim improbat, abrogatque & Formosi restituit. Huic consentiunt & idem faciunt qui ordine succedunt THEODORUS II & JOANNES X. Benedictus IV, Leo V & Christophorus I nihil in hac causâ statuisse leguntur. SERGIUS autem III, Christophorum in vincula coniecit, & Formosi acta ita improbat, ut denuò ad sacros ordines admittere necesse fuerit, quos Formosus antea sacerdotali ordine indignos censuerat. Neque hanc quidem ignominiam mortuo intulisse contentus, ejus cadaver e sepulchro tractum, capitali supplicio, ac si viveret, afficit, corpusque ipsam in Tiberim projicit, tamquam sepulturâ & honore humano indignum. Hæc omnia Platinae ferè verbis referre volui. Eant nunc Pontificij, & jactitent, Papam in decretis suis errare non posse. GREGORIUS VII à Bennone Cardinale scribitur fuisse homicida, adulter, necromanticus, schismaticus, hæreticus, omnium mortalium pessimus. ALEXANDER III decretal. l. IV, t. IV, de sponsâ duorum c. Lice, aliter dicit se desinire, quàm à quibusdam prædecessoribus suis fit aliquando judicatum. E. aut ille aut isti non rectè judicarunt. CAELESTINUS III teste Alphonso de castro docuit per hæresin matrimonium ita solvi, ut conjugium aliud inire liceat ei, cujus conjux in hæresin lapsus sit. Contrarium desinivit INNOCENTIUS III decretal. l. IV, tit. XIX, de divortijs c. Quantò; & Concilium Tridentinum sess. IV, can. XXV. Hic ipse, quem jam nominavimus, Innocentius l. IV, tit. XVII, cap. Per venerabilem, de Deuteronomio, quod ibi decernitur in N. Testamento observandum esse, dicit. At hoc Judaicum est, & pugnat cum sententiâ Petri in Actis. NICOLAUS III VI de Verb. signif. c. Exijt. Dicimus quòd abdicatio proprietatis

l. I. de hæ-
ref. c. 4.

tatis

tatis rerum non tam in speciali quàm etiam in communi propter Deum meritoria est & sancta: quam & Christus viam perfectionis ostendens docuit, & exemplo firmavit. JOANNES XXII Extrav. de Verb. sign. cap. Cum inter, & cap. Quia quorundam, hanc sententiam conceptis verbis erroneam & hæreticam pronunciat. Hic alterutrum falsa definiisse oportet. Uterque suum decretum solemnî protestatione & execratione munitum concludit. Nulli omninò hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis, ordinationis, concessionis &c. At ibidem præter ista Nicolaus declarat in rebus usu consumtibilibus posse separari usum à dominio: negat vehementissimè Joannes. Hic etiam docuit animas beatorum non visuras Deum ante resurrectionem, sed tum demum cum corpore resuscitandas esse. JOANNES XXIII dixit & credidit animam hominis cum corpore humano mori & exstingui ad instar animalium

leff. II. *brutorum.* Accusatur hujus erroris à Constantiensi Concilio; neque verò ipse respondet aut diluit. INNOCENTIUS IIX contra manifestam Christi institutionem Norvegis permisit, ut sine vino sacrificium celebrarent, teste Raphaële Volaterrano. At nos jam receptui canere oportet: quæ hoc loco & tempore notari poterunt, notavimus; alio, si Deus volet, quæ hîc præterivimus, luculentius exponemus.

1.7 Geogra.

DISPU-